

การหยอดตา-ป้ายตา

(Administering eye medication)

คำจำกัดความ (Definition)

การหยอดตา – ป้ายตา เป็นการ ใช้ยาเฉพาะที่และออกฤทธิ์ โดยตรงที่ตา

วัตถุประสงค์ (Objective)

1. เพื่อการรักษา
2. การเตรียมตรวจ
3. การเตรียมผ่าตัด

อุปกรณ์ (Equipment)

1. ถาดสี่เหลี่ยมหรือรถเข็นสำหรับหยอดตา-ป้ายตา
2. ยาหยอดตาหรือยาป้ายตา
3. สำลีปลอดเชื้อ
4. ภาชนะใส่สำลีที่ใช้แล้ว
5. น้ำยาล้างมือ (Waterless)
6. ถุงมือสะอาด (ตามความเหมาะสม)

การประเมิน (Assessment)

สังเกตอาการผิดปกติของหนังตาบน หนังตาล่าง ขนตา เยื่อぶตา กระจกตาและสารคัดหลั่งจากตา

(Eye discharge)

ข้อวินิจฉัยการพยาบาล (Nursing diagnosis)

1. เสี่ยงต่อการถูกลามของโรคทางตา (Risk for injury)
2. เสี่ยงต่อภาวะแทรกซ้อนหลังผ่าตัดตา (Risk for complication surgery)

การวางแผนการพยาบาลและผลลัพธ์ (Outcome identification and planning)

การวางแผนดูแลในกรณีผู้ป่วยเตรียมตรวจและเตรียมผ่าตัด หลังตรวจและหลังผ่าตัดแล้วผู้ป่วย ไม่มีอาการแทรกซ้อนใดๆ กรณีหยุดตา-ปายตา เพื่อบำบัดอาการของโรคทางตา สามารถบรรเทาอาการของโรคได้และไม่มีอาการแพ้ยา เชื้อบูตาและหนังตาไม่บวมแดง ผู้ป่วยมีความสุขสบายตา

ขั้นตอนการปฏิบัติ (Implementation)

กิจกรรม (Action)	เหตุผล (Rationale)
1. ตรวจสอบแฟ้มบันทึกการให้ยา (Med record) ชื่อ-นามสกุลผู้ป่วย และตาข้างที่จะหยอดหรือปายตาและชนิดของยา	-ให้ผู้ป่วยได้รับยาตามแผนการรักษาและป้องกันความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้น
2. นำเครื่องมือเครื่องใช้ไปที่เตียงผู้ป่วย	-สะดวกต่อการปฏิบัติงาน
3. แจ้งให้ผู้ป่วยทราบถึงชนิดและรายละเอียดของยาตามความเหมาะสม	-เคารพในสิทธิผู้ป่วยและขอความร่วมมือในการหยุดตา-ปายตา
4. จัดทำให้ผู้ป่วยนอนหงายหรือนั่งบนเก้าอี้	-ให้อยู่ในท่าที่เหมาะสมในการหยุดตา
5. ล้างมือให้สะอาดและเช็ดให้แห้งหรือใช้ Waterless อย่างน้อย 20 วินาที หรือจนกว่าน้ำยาจะแห้ง หรือสวมถุงมือตามความเหมาะสม	-ป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโรค
6. เปิดผาครอบตาหรือผ้าปิดตาออก(ถ้ามี)	-เตรียมบริเวณที่จะหยุดตา
7. เช็ดจี้ตา/คราบยา (ถ้ามีคราบยาหรือจี้ตาให้ใช้สำลีเช็ดทำความสะอาดออกก่อน)	-คราบยาหรือจี้ตาจะดูดซับยาไว้ ทำให้ได้รับยาไม่เต็มที่
8. หยุดตา-ปายตา ดังนี้	
8.1 ผู้จะหยุดตาใช้นิ้วคิ้วหนังตาล่างลง ขณะเดียวกันให้ผู้รับการหยุดตามองขึ้นข้างบน	-เปิดตำแหน่งกระพุ้งตาให้กว้าง
8.2 หยอดตาลงในกระพุ้ง เชื้อบูตาล่าง เพียง 1 หยด	-ความจุของกระพุ้งตาล่างรับยาได้เพียงประมาณ 1 หยด
8.3 ขณะกำลังหยุดตา ระวังไม่ให้ปลายหลอดยาสัมผัสกับส่วนใดของตาและนิ้วมือ โดยปลายหลอดยาควรอยู่ห่างจากตาประมาณ 1 นิ้ว	-ป้องกันการปนเปื้อนเชื้อโรคเข้าในข白眼

8.4 หลังหยอดตาให้ผู้ได้รับการหยอดตาหลับตาเบาๆ ไม่บีบตาและไม่กระพริบตา	-ป้องกันไม่ให้ยาไหลออกจากตา
8.5 ใช้สำลีกดหัวตาหรือหลับตานิ่งประมาณ 1-2 นาที	-ป้องกันไม่ให้ตัวยาลงลงท่อน้ำตาและลงคอ
8.6 หากมียาหยอดตา 2 ชนิดขึ้นไป ให้หยอดห่างกัน 5-10 นาที	-ป้องกันการมีปฏิกิริยาต่อกันของยา
8.7 การป้ายตาให้บีบยาป้ายตาลงในกระพุ้งเยื่อตาล่างจากหัวตามาทางหางตาข้างประมาณ 1 ซม. จากนั้นกระพริบตาเบาๆ 2-3 ครั้ง	-ให้ตัวยาคือบกระจายไปตามผิวลูกตา
8.8 หากมียาหยอดและยาป้ายในเวลาเดียวกันให้ใช้ยาหยอดก่อน และป้ายยาตามหลังเสมอโดยป้ายยาห่างกัน 5-10 นาที	-ป้องกันการมีปฏิกิริยาต่อกันของตัวยาและให้การดูดซึมยามีประสิทธิภาพ
9. ให้ผู้รับการหยอดตาหรือป้ายตาหลับตาไว้แล้ว ปิดด้วยผ้าปิดตา และฝาครอบตาตามเดิม (ถ้ามี)	- ป้องกันฝุ่นเข้าตาและเพื่อความปลอดภัย
10. แจ้งให้ผู้ป่วยทราบเมื่อหยอดตา-ป้ายตาเสร็จ และจัดท่าให้เหมาะสม	- ความสุขสบายของผู้ป่วยหรือให้อยู่ในท่านอนตามแผนการรักษา
11. นำเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ เก็บเข้าที่	- สะดวกและพร้อมใช้งานครั้งต่อไป
12. ล้างมือให้สะอาดและเช็ดให้แห้งหรือใช้ Waterless อย่างน้อย 20 วินาทีหรือจนกว่าน้ำยาจะแห้ง	- ป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโรค
13. ลงบันทึกชื่อผู้หยอดตา-ป้ายตา ลงในแบบบันทึกการให้ยาและแบบบันทึกทางการพยาบาลหากพบความผิดปกติ	- เป็นหลักฐานในการหยอดตาหรือป้ายตา

การบันทึก (Documentation)

ผิวหนังบริเวณรอบๆตา ไม่มีอาการผิดปกติ เยื่อตาไม่บวมแดง การจกตาใส ไม่มีเสบตา เคืองตา หรือปวดตา บันทึกการหยอดตา หรือป้ายตาในแบบบันทึกทางการพยาบาลและแบบบันทึกการให้ยา

ข้อควรระวัง (Special consideration)

1. เมื่อเปิดขวดยาหรือหลอดยาป้าย หลังใช้เสร็จควรปิดฝาทันทีและระวังไม่ให้ปลายขวดหรือปลายหลอดยาปนเปื้อน

2. ยาหยอดหรือยาป้ายตาหลังเปิดใช้ควรรักษาภายใน 1 เดือน
3. ยาหยอดตาที่มีลักษณะขุ่นต้องเขย่าขวดก่อนใช้
4. ยาที่ระบุให้เก็บในตู้เย็นต้องเก็บในตู้เย็นช่องเย็นธรรมดา
5. ยาที่ไม่ระบุให้เก็บในตู้เย็นไม่ควรเก็บบริเวณที่แดดส่องถึง
6. หากยาหยอดหรือยาป้ายตามีสีเปลี่ยนไปไม่ควรใช้ถึงแม้จะเปิดใช้ไม่ถึง 1 เดือน
7. หลังหยอดตาแนะนำให้ผู้ป่วยล้างตาเบาๆ ห้ามบีบตาหรือกระพริบตา

เอกสารอ้างอิง (Reference)

ราชวิทยาลัยจักษุแพทย์แห่งประเทศไทยและโรงพยาบาลราชวิถี. วิธีหยอดตาที่ถูกต้อง. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2561 จาก www.rcopt.org.

การประเมินผล (Evaluation)การหยอดตา-ป้ายตา

1. ผู้ป่วยได้รับยาถูกต้อง ครบถ้วน ตามแผนการรักษา
2. หลังผ่าตัดหรือตรวจตาไม่มีการติดเชื้อ หนองตาบนและล่างไม่มีอาการบวมแดง เยื่อบุตาแดงน้อยลง หรือไม่มีเยื่อบุตาแดง ไม่มีอาการเคืองตา แสบตา หรือปวดตา
3. หลังหยอดตาป้ายตาเพื่อบำบัดอาการของโรคต่างๆอาการผิดปกติต่างๆลดลงและเป็นปกติ มีความสุขสบายตา
4. ไม่มีอาการของการแพ้ยาหยอดตาหรือป้ายตา หรือถ้ามีอาการแพ้ยาสามารถให้การพยาบาลช่วยเหลือได้อย่างทันท่วงที

เกณฑ์การประเมิน	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่ 3	
	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่
เชิงโครงสร้าง 1. ผู้ปฏิบัติคือ พยาบาลหรือผู้ช่วยพยาบาล 2. เตรียมอุปกรณ์ให้ครบถ้วน						
เชิงกระบวนการ 1. อธิบายให้ผู้ป่วยทราบถึงวัตถุประสงค์และวิธีการหยอดตาหรือป้ายตา 2. ล้างมือให้สะอาดหรือใช้Waterless ก่อน และหลังหยอดตา-ป้ายตา 3. จัดทำให้ถูกต้อง 4. หยอดตาหรือป้ายตาตามขั้นตอนและถูกวิธี 5. บันทึกการให้ยาในแบบบันทึกการให้ยาและมีบันทึกความผิดปกติที่พบในแบบบันทึกทางการพยาบาล						
เชิงผลลัพธ์ 1. ผู้ป่วยสุขสบาย 2. ไม่มีการติดเชื้อ ไม่มีอาการบวมแดง เยื่อบุตาไม่อักเสบ ไม่มีอาการเคืองตา 3. ไม่มีอาการของการแพ้ยา 4. มีบันทึกการให้ยาในแบบบันทึกการให้ยาและมีบันทึกความผิดปกติที่พบในแบบบันทึกทางการพยาบาล						

